

langs genoemde plek kwam, tot ik op eens den 12^{en} en 13^{en} November weer een exemplaar zag vliegen op verschillende uren. Daarna viel het koude en ruwe weder in en met die verandering verdween de laatste zwaluw. Genoemde plaats is een hoekje van het Vondelpark nabij den grooten vijver met de aangrenzende, gedeeltelijk uit villa's bestaande Van Eeghenstraat. Gewoonlijk bestond het troepje uit vijf stuks, twee ouden en drie jongen, de laatste volkomen bedreven in het vliegen.

Ik vind dit geval zeer merkwaardig. Wel was het plekje waar de vogels zich ophielden bijzonder gunstig gelegen, maar er zijn in ons land tal van zulke beschutte plaatsjes en toch waren overal elders waar ik in dien tijd geweest ben, de zwaluwen reeds lang verdwenen. Den 24^{en} October 1841 en den 1^{en} November 1843 werden volgens aantekening van mijn grootvader Mr. E. S. Swaen, een zeer nauwkeurig waarnemer, door hem te Beek bij Nijmegen boerenzwaluwen waargenomen. (Swaen).

13 November werden nog drie doortrekkende exemplaren waargenomen op het Oostfriesche eiland Juist. (S.)

Dendrocopus minor (L.) — Kleine bonte Specht. In Juli werd door mij te Beetsterzwaag (Fr.) een oud exemplaar met drie jongen waargenomen (Vrijburg). 's Rijks Museum van Natuurlijke Historie kwam in 't bezit van een jong ♂ 't welk 21 October in een tuin bij Leiden was geschoten (Verster van Wulverhorst). Ik ontving ter praepareering een ♂ dat tegen het eind van Januari nabij Leiden was gevangen (Kohlbeck).

9 Maart trof ik een mannelijk exemplaar aan in mijn tuin, 't welk tegen een dooden tak hoog in een ouden eikenboom luidruchtig snorde. Een tweede exemplaar, een ♀, werd 12 Maart door mij alhier (Neerlangbroek) gezien en gehoord en op 16 Maart een derde. Ik weet zeer stellig dat dit drie verschillende vogels zijn geweest. Ik heb daarbij waargenomen dat *D. minor* vele minuten achtereen op hetzelfde plekje aan een tak blijft hangen en snel achtereen zijn snorrend geluid doet weerklinken. De soort houdt zich, hier althans, bij voorkeur op in de toppen der eiken waar veel doode takken zijn. Op 19, 22 en 28 Maart, 12, 22 en 23 April werd telkens één exemplaar door mij alhier snorrende vernomen (S.)

Dag aan dag komt tegenwoordig (half Maart) een kleine specht snorren in de boomen achter mijn huis te Bloemendaal (N. H.), zoodat ik hem uitstekend van uit mijn kamer kan waarnemen. 's Morgens ten half zes ure is deze vogel reeds aanwezig (Thijssse).

16 Maart zag ik 's morgens in het Vondelpark te Amsterdam een exemplaar dat druk hamerde en lachte. Het lachen klonk hooger dan dat van *D. major* (? S.) Reeds eenige jaren geleden zag ik eens een voorwerp in den Haarlemmerhout (Delsman).

Upupa epops L. — Hop. 27 Augustus werd door mij op het landgoed Hilverbeek ('s Graveland, N. H.) een exemplaar waargenomen, voor zoover ik mij herinneren kan het eerste dat ik hier ooit gezien heb. Enkele jaren geleden vertoonde zich een voorwerp op de buitenplaats Gooilust alhier (Six).

Syrnium aluco (L.) — Boschuil. „In uwe mededeelingen „in het Tijdschrift der Ned. Dierkundige Vereeniging zag ik „met genoegen dat gebroken was met de meening dat „*S. aluco* niet in Zuid-Holland zou voorkomen. Ik heb die „soort hier reeds bijna een halve eeuw gekend, dikwijls „levende exemplaren gehouden, menige geschoten en in „zeer verschillende leeftijden gezien. De soort broedt hier „(Rhoon) zonder twijfel in holle wilgen en iepenboomen.

„Ofschoon niet zoo talrijk meer als vroeger, komt zij toch „geregeld hier voor.” (Scheepman).

Bij dezen van 9 Juni gedagteekenden tot mij gerichten brief was als bewijsstuk een exemplaar van den boschuil gevoegd dat tot mijn leedwezen niet is kunnen worden gepaapareerd.

Uit een bericht van den heer Swaen blijkt verder dat hij in het bezit is van een ♂ en een ♀ welke door hem voor ongeveer 13 jaren geleden zijn ontvangen. Deze vogels werden in het najaar geschoten nabij Leiduin tusschen Haarlem en Heemstede. In verband hiermede verdient het opmerking dat in de collectie van Wickevoort Crommelin geen enkel exemplaar van *S. aluco* uit de omstreken van Haarlem aanwezig is, en Crommelin, blijkens mondelinge mededeeling aan mij gedaan, geen bewijzen had voor het voorkomen dezer soort in de boschrijke streken tusschen Haarlem en Leiden, zoodat het hem zelfs verwonderde toen ik hem een exemplaar vertoonde in mijne collectie 't welk den 27 Juni 1891 te Lisse was geschoten. Ware de uil in quaestie in de boschachtige duinstreek waarvan sprake is, eenigzins geregeld voorgekomen, dan ware dit zonder eenigen twijfel den heer Crommelin bekend geweest. De tijd waarop de bovenbedoelde vogels van den heer Swaen zijn verzameld, valt ongeveer samen met Crommelin's overlijden (najaar 1891).

Uit de in latere jaren verzamelde gegevens, thans door den heer Scheepman belangrijk aangevuld, blijkt dat in de polderstreken van Zuid-Holland *S. aluco* steeds een gewone broedvogel is geweest (S.)

Pandion haliaëtus (L.) — Vischarend. Een volwassen, maar nog in het kleed der jeugd zich bevindend exemplaar werd 19 September door mij geschoten bij onze vijver te Diepenveen (O.) in welks nabijheid het zich reeds twee dagen visschende had opgehouden. De bovenkop van dit stuk is donkerbruin en de vederen aan de bovenzijde zijn licht gerand. (Th. Stratenus).

Ik ontving ter praepareering een ♀ dat 6 October op het Koninklijk Domein het Loo was geschoten en den 24^{en} dier maand een ♂ van Deventer (Ter Meer).

Mr. R. Baron SNOUCKAERT VAN SCHAUBURG.

Neerlangbroek, Mei 1904.

(Wordt vervolgd).

Vragen en Korte Mededeelingen.

Rotterdamsche Natuurhistorische Club.

Vergadering 31 Mei 1904 in de Diergaarde.

De Voorzitter, de heer Haverhorst, opent de vergadering, waarna de heer Wilke ter tafel brengt: Senecio Heritieri, waarvan de bladen merkwaardig veel overeenkomst vertoonen met die van den abeel. Verder een bloeiend ex. van *Phyllostachys nigra*, een bamboesoort, die des te meer bloem voortbrengt, naarmate de omstandigheden ongunstiger zijn (schrale groeiplaats, verminking, enz.) en verscheidene Masdevallia-soorten (fam. Orchideeën), waarbij de buitenste 3 bloemdekbladen veel grooter zijn dan de binnenste. Tot slot doet de heer W. eenige interessante mededeelingen aangaande de tentoonstellingen in Haarlem en Dusseldorf.

De heer A. J. Zöllner laat zien de var. *ruficollis* van *Melolontha vulgaris*, — waarbij het halsschild rood is; van dezelfde soort ook nog de var. *albida*, kenbaar aan de sterke beharing, waardoor het dier een witachtige kleur vertoont, welk verschijnsel meest gepaard gaat met het ontbreken van de punt aan het achterlijf.

Van *Melolontha hippocastani* wordt een inlandsch ex.

rondgegeven der var. nigripes, die zich door zijn meer zwartachtige kleur onderscheidt.

De heer Jansen vertoonde de vijf inlandsche soorten van kroos. Vooraf besprak hij den bouw van het phyllokladium, de middelen om niet op het land te worden geslingerd en de verdedigingsmiddelen. Na nog even te hebben stilgestaan bij de opname van voedsel, de ademhaling en de vegetatieve vermenigvuldiging gaf hij de soorten rond, alle om Rotterdam gevonden.

In aansluiting hiermede noemde de heer De Koning eenige vindplaatsen om Rotterdam van Lemna arrhiza L.

Daarna vestigde de heer Jansen de aandacht op eenige vormen van Bromus tectorum L., een der mooiste Bromus species.

Behalve de weelderige vorm, die op ruige plaatsen voorkomt, liet spr. ook zien de duinvorm (laag en kaal) benevens de variëteit B. longipilus Barbas, die gekenmerkt is door langharige kafjes en pluimtakken; nu reeds 4 jaar achtereen op dezelfde plaats gevonden.

Eigenaardig is bij Br. tectorum nog de draaiing, die de as van het aartje ondergaat, als de vruchten rijp zijn, waardoor de bloemen als het ware spiraalvormig om de as te staan komen.

De heer Haverhorst geeft inlichting omtrent een door den heer Wilke medegebrachte Microlepidoptera-soort, waarvan de rups in een der plantenkassen van de Diergaarde vrij wat schade had veroorzaakt. De soort bleek te zijn een lichte var. van de op lage planten levende Cacoecia cost na Fabr. Daarna laat hij rondgaan een paar inlandsche ex. ♀ en ♂ van de „kameelhalsvlieg”, Raphidia xanthostigma Ichum en vervolgens Acherontia Atropos L., in Mei j. l. levend gevangen aan den Hoek van Holland, van welk dier kon worden nagegaan, dat het was aangevoerd door den Zuidduitschen exprestrein, en derhalve niet als bewijs kon strekken tegen de stelling, dat de doodshoofdvlinder in Nederland niet in staat is in de vrije natuur te overwinteren.

De heer Wachter laat circuleeren witbloemige ex. van Echium vulgare L., reeds verscheidene jaren achtereen op verschillende plaatsen in de Wassenaarsche duinen gevonden, en daarna Cerinthe minor L. (Rotterdam), met de uitlandsche C. major L. en C. alpina Kit.

G. VAN ROON.
W. H. WACHTER.

Het Blauwborstje.

Misschien interesseert het u, dat ik op 22 April in den Ruigezandsterpolder hier, een blauwborstje gezien heb. Terwijl ik kalm voor de wind op mijn fiets reed, zag ik plotseling naast mij boven de sloot naast de weg, een vogeltje haast staan „bidden”. Tegelijk haast zag ik iets prachtig blauws voor zijn borstje en was het in de sloot gedoken. Bijna even gauw lag mijn fiets in de berm van den weg en sloop ik op mijn teenen naar den slootkant. En jawel, daar hupte een grijsbruin vogeltje aan den kant in den wal, zooals ook rietgorzen dat wel doen. Bij een kleine beweging van mij, vloog 't op en zag ik alvast een prachtig roodbruin boven zijn staart, net als bij een nachtegaal. Maar ik moest eerst de voorkant nog weer zien. Voorzichtig omgeloopen, en langs den anderen kant van den weg doorgeloopt, tot ik meende hem voorbij te zijn. En toen ik daarna weer aan de sloot kwam, werd ik beloofd, door een blik op 't prachtigste saffieren blauw, dat ik me denken kan. 't Blauw van een ijsvogel is niet intenser. 't Diertje was blijkbaar niet schuw, daar het mij tot op een pas of drie naderde, en nu meteen gelegenheid gaf, nog te zien, hoe onder het blauw weer 't zelfde bruinrood te zien was als op de staart maar wat rooder, een prachtig contrast met het schitterende blauw.

Na dien dag ben ik nog vaak denzelfden weg afgeloopt en gereden, maar heb mijn blauwborstje niet weer ontdekt, noch een wijfje. Van broeden zal dus wel geen sprake zijn. Merk ik er nog iets van, dan hoort u 't van mij.

Nu ik u toch schrijf, wil ik u meteen melden, hoe ik geniet van uw *Vogeljaar*, al ware het in deze twee afleveringen voor mij allemaal bekenden, hoe smakelijk weet u over die vogels te vertellen. Ik verheug mij er op, mijn zoon, daar later uit te vertellen. Want al hebben we hier geen natuur, zooals ik dat op Soeren gewend was, zoo is toch ook hier nog wel te genieten, ik heb in de paar jaar, dat ik hier nu woon, kennis gemaakt, met menigen vogel, die ik niet kende, zoo het vroolijke rietzangertje, dat ik voor 't eerst op een avond om 11 uur hoorde, toen ik langs een wilgenboschje kwam. Ik dacht dadelijk aan

de „elzenhobbedob!” En dan 't lustige spotvogeltje, dat den heelen dag hier vlak bij mijn huis zingt en zwaluw en spreeuw imiteert, terwijl minder fleurig en ook lang zoo muzikaal niet, maar wat zeldzamer, de grauwe gors sinds Maart zijn onmelodieuze schreeuwte laat hooren in dezelfde polder, waar ik het blauwborstje zag. Ik moet nog eens zien, zijn nest te vinden, maar heb daarvoor helaas, door mijn praktisch, eigenlijk te weinig tijd.

Dezen winter heb ik genoten van groote zwermen barm-sijsjes, die in de z. g. wolden, een eindje 't Zuiden in, de elzeppen leeg zochten. Maar ik vertel meer, dan eerst mijn plan was en de brief is al lang genoeg.

Maar even moet ik toch nog vertellen, dat ik in Veenklooster mijn Soerensche vogels elk voorjaar weer vind. Daar zingen in het groote bosch bij 't buiten behoorend, nachtegale, merels, roodborstjes, wiewaal en daar hamert ook de groene specht, allemaal oude vrienden, die je doen vergeten dat je midden in „olle greide” en bouwland woont.

Grijpskerk.

P. v. D. BURG.

Broeden van de Zwarte Lijster.

Naar aanleiding van uw schrijven van eenige weken geleden, waarin u mij mededeelde, dat lijsters in gevangen staat, niet dikwijls broeden, kan ik u tot mijn genoegen melden, dat bij mij in de volière een paar sedert eenige dagen zit te broeden, of liever het wijfje, want het mannetje bemoeit zich met de broeierij niet.

Doch ook nog in andere opzichten is dit geval eigenaardig, omdat het nest niet zooals gewoonlijk in een struik of boomstam, doch op den bodem der volière is vervaardigd, tusschen eenige primula veris plantjes verscholen.

De oorzaak hiervan moet gezocht worden in de omstandigheid, dat ik het wijfje in verwaarloosden staat ontving. Het dier had een jaar in een kleine kooi gezeten, zoodat staart- en slagpennen waren afgesleten. De staartveeren heb ik uitgetrokken, zoodat het dier thans in het bezit is van een heel mooie staart. De vleugelpennen zaten evenwel nog al vast, dus besloot ik deze te laten zitten, totdat ze bij het ruien vanzelf zouden uitvallen. Doordat ze dus niet vliegen kon, moest het nest, door nood gedwongen, wel op den grond gemaakt worden. Het bevat vier eitjes.

Ten slotte meld ik u, dat er twee mannenmerels in de volière zijn. Welke met het wijfje gepaard is, weet ik niet, zoodat ik ze er beiden bij laat en tot heden loopt het zonder vechten af.

Ik meende, dat dit niet alledaagsche geval wel de moeite waard was u mede te deelen.

Oude-Wetering, 21 Juni 1904.

Dr. N. v. D. KOOGH.

De gedaanteverwisseling van de Kikvorschen in het aquarium.

Zeer zeker deed N. Z. in het vorig nummer een goed werk door mij en andere „kikvorschenopvoeders” zijne fingerwijzingen te geven voor het kweeken van jonge kikvorschen in het aquarium. Het is mij ook dit jaar weer gelukt jonge kikvorschen te brengen tot het verlies van staart en het bezit van longen en vier pooten, hoewel ik toch zondigde tegen punt 1 van de voorschriften van N. Z., daar ik mijn kikkertjes nog niet zoo nieuw-vegetarisch opvoedde, doch ze in jeugdigen staat steeds het wit van een hardgekookt ei gaf en hen dikwijls vergastte op een stukje rauw vleesch, dat ik aan een draadje in het aquarium hing; ze schenen dat steeds een feest te vinden, daar ze meestal in één kluit op dat stukje vleesch zaten en het bijna niet verlieten. Ouder en zeker wijzer geworden, maar nog vóór de verschijning van pooten en longen, kwamen ze steeds tot inkeer en ontnamen hun „kikvorschenopvoeder” niet telken morgen een gedeelte van zijn eitje en lieten hem zijn heele portie vleesch. Uit dankbaarheid voor dat „heele eitje” zorgde hij steeds voor versch hoornblad in het aquarium, waarmee zij zich geneerden, bracht hen, somtijds nog vóór de groote verandering, over in een platten kikvorschenkom in het terrarium, spreidde hun een zachte huppel- en verblijfplaats van heel mooi mos en frisch kort gras en leidde hen verder op tot groote en wijze kikvorschen.

Bloemendaal.

M. VRIJ.

Rivierkreeft.

Aan Artis is dezer dagen door mij bezorgd een levende Rivierkreeft, gevangen te Heeze (N.-Brabant).

H. W. HEINSIUS.